

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАУМЕНКО СЕРГІЙ МИХАЙЛОВИЧ

УДК: 342.95 (477)

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВЗАЄМОДІЇ ЕКСПЕРТНИХ
УСТАНОВ З ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ**

Спеціальність 12.00.07 — адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Суми — 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Університеті сучасних знань.

- Науковий керівник:** доктор юридичних наук, професор
ПАХОМОВ Володимир Васильович,
Сумський державний університет,
завідувач кафедри кримінально-правових
дисциплін та судочинства навчально-наукового
інституту права.
- Офіційні опоненти:** доктор юридичних наук
КРАВЧЕНКО Іван Олександрович,
Сумський національний аграрний університет,
доцент кафедри приватного та соціального
права юридичного факультету;
- кандидат юридичних наук;
НЕВЯДОВСЬКИЙ Владислав Олегович,
Харківський національний університет
внутрішніх справ,
заступник декана з навчально-методичної
роботи факультету № 1.

Захист відбудеться 26 червня 2019 р. о 13 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 55.051.07 Сумського державного університету за адресою: 40007, м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 2.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Сумського державного університету за адресою: 40007, м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 2.

Автореферат розісланий 24 травня 2019 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

М. І. Логвиненко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Проголошений в Україні курс на розбудову демократичної та правової держави визначає пріоритетним напрямком її діяльності утвердження та охорону прав, свобод та законних інтересів людини, прав та інтересів юридичних осіб, суспільства та держави. Виконання даного завдання покладається на спеціально утворені правоохоронні органи, які діють від її імені та наділяються необхідним комплексом прав та обов'язків. Саме вони повинні забезпечувати захист життя та здоров'я людини, непорушність її прав, охорону власності, зміцнювати режим законності та правопорядку в державі. Ефективна та кваліфікована правоохоронна діяльність вимагає від правоохоронців повсякденно застосовувати комплекс знань, у тому числі зі спеціальних галузей, якими володіють експерти. Саме взаємодія експертних установ з правоохоронними органами покликана забезпечити повний та об'єктивний розгляд справ, швидке та кваліфіковане вирішення питань, розв'язання яких вимагає застосування спеціальних знань.

Адміністративно-правові засади такої взаємодії покликані забезпечити належний стан правового та організаційного забезпечення реалізації вказаними суб'єктами спільних заходів у сфері правоохоронної діяльності, визначити основні форми та методи виконання спільних завдань та забезпечити їх належне виконання. В умовах сьогодення такі адміністративно-правові засади потребують перегляду та вдосконалення, у тому числі з урахуванням національного та зарубіжного досвіду організації взаємодії експертних установ з правоохоронними органами.

Загальні питання діяльності правоохоронних органів досліджені в наукових працях таких вчених як С. М. Алфьоров, І. В. Арістова, О. М. Бандурка, О. І. Безпалова, В. Т. Білоус, М. Г. Вербенський, В. В. Галуцько, Ю. В. Гаруст, В. А. Глуховеря, І. П. Голосніченко, Б. В. Деревянко, О. В. Джафарова, В. О. Заросило, І. В. Зозуля, Т. А. Кобзева, В. В. Ковальська, В. К. Колпаков, А. Т. Комзюк, В. Т. Комзюк, С. Ф. Константінов, Т. М. Кравцова, І. О. Кравченко, А. М. Куліш, В. І. Курило, Р. С. Мельник, О. М. Музичук, В. О. Невядовський, В. О. Негодченко, В. І. Олефір, В. В. Пахомов, Т. О. Проценко, О. М. Рєзнік, О. Ю. Салманова, О. Ю. Синявська, В. В. Сокурєнко, М. В. Старинський, С. Г. Стеценко, В. В. Сухонос, В. І. Фелик, І. М. Шопіна, О. Н. Ярмиш та ін. Вирішенню проблемних питань експертної діяльності присвятили наукові праці В. В. Архипов, А. Б. Габріянчик, С. Г. Гаспарян, Л. М. Головченко, В. Г. Гончаренко, А. В. Іванов, О. М. Ключєв, О. С. Кофанова, О. А. Кравченко, О. В. Матвєєвський, Г. Г. Мумінова-Савіна, В. М. Петровський, П. І. Репешко, О. В. Ринкова, Е. Б. Сімакова-Єфремян, В. В. Хоша, В. М. Шерстюк, М. Г. Щербаковський, О. Ю. Ярчук та ін. Однак, незважаючи на значну кількість праць із досліджуваної проблематики, комплексне дослідження адміністративно-правових засад взаємодії експертних установ з правоохоронними органами в сучасній правовій науці відсутнє.

Таким чином, необхідність удосконалення взаємодії у правоохоронній сфері, недостатня розробленість теоретичних положень, недосконалість правового регулювання означених питань обумовлюють актуальність дослідження адміністративно-правових засад взаємодії експертних установ з правоохоронними органами.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами.

Дисертаційне дослідження виконане відповідно до Стратегії сталого розвитку «Україна–2020», схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015, Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016–2020 роки, затвердженої постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 3 березня 2016 року, Пріоритетних напрямів наукових досліджень Університету сучасних знань на 2017–2022 рр. (протокол Вченої ради Університету сучасних знань № 3 від 08.12.2016 р.).

Мета і завдання дослідження. Мета дисертаційного дослідження полягає в тому, щоб на основі аналізу чинного законодавства України і практики його реалізації, досвіду правового регулювання діяльності експертних установ зарубіжних країн визначити сутність та особливості адміністративно-правових засад взаємодії експертних установ з правоохоронними органами, а також шляхи їх удосконалення.

Для досягнення вказаної мети в дисертації необхідно було вирішити такі основні завдання:

- визначити систему правоохоронних органів, які взаємодіють з експертними установами;
- узагальнити завдання та функції експертних установ як суб'єктів взаємодії з правоохоронними органами;
- розкрити компетенцію експертних установ та визначити їх права та обов'язки при взаємодії з правоохоронними органами;
- встановити юридичні гарантії експертних установ у взаємовідносинах з правоохоронними органами;
- визначити зміст та особливості юридичної відповідальності експертів;
- окреслити сутність та структуру адміністративно-правового механізму взаємодії експертних установ з правоохоронними органами;
- виокремити основні напрямки взаємодії експертних установ з правоохоронними органами та визначити порядок їх реалізації;
- систематизувати адміністративно-правові форми та методи взаємодії експертних установ з правоохоронними органами;
- встановити організаційні засади взаємодії експертних установ з правоохоронними органами;
- опрацювати зарубіжний досвід організації взаємодії експертних установ з правоохоронними органами та визначити можливості його використання в Україні;

– обґрунтувати основні напрямки вдосконалення адміністративного законодавства, яке регулює взаємодію експертних установ з правоохоронними органами.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у сфері взаємодії експертних установ з правоохоронними органами.

Предметом дослідження є адміністративно-правові засади взаємодії експертних установ з правоохоронними органами.

Методи дослідження. Методологічну основу роботи становлять загальнонаукові і спеціальні методи та прийоми наукового пізнання. Гносеологічний метод було використано під час з'ясування змісту та особливостей взаємодії експертних установ з правоохоронними органами, поняття та ознак адміністративно-правового механізму такої взаємодії, її адміністративно-правових форм та методів, організаційних засад (підрозділи 1.1, 2.1, 2.3, 2.4). Формально-юридичний метод використано під час аналізу нормативно-правових актів, що регулюють взаємодію експертних установ з правоохоронними органами (підрозділи 1.2–1.4, 3.2). Структурно-функціональний аналіз використано під час визначення системи правоохоронних органів, що взаємодіють з експертними установами, структури адміністративно-правового механізму такої взаємодії, з'ясування завдань та функцій експертних установ, їх компетенції, напрямків діяльності, дослідження адміністративно-правових форм та методів такої взаємодії (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3, 2.2, 2.3). Використання порівняльно-правового методу дозволило визначити позитивні риси зарубіжного досвіду взаємодії експертних установ з правоохоронними органами та можливості його використання в Україні (підрозділ 3.1). Аналітичний метод надав можливість охарактеризувати сучасний стан адміністративно-правових засад взаємодії експертних установ з правоохоронними органами та запропонувати напрямки вдосконалення законодавства, що регулює вказані правовідносини (підрозділ 3.2).

Науково-теоретичне підґрунтя для виконання дисертації становлять наукові праці фахівців у галузі філософії, загальної теорії держави і права, адміністративного права та процесу, кримінального процесу, інших галузевих правових наук, у тому числі зарубіжних дослідників. Нормативною основою дисертаційного дослідження є Конституція України, міжнародні договори та угоди, закони та підзаконні нормативно-правові акти, що визначають адміністративно-правові засади взаємодії експертних установ з правоохоронними органами. У ході дисертаційного дослідження було також використано законодавство деяких зарубіжних країн, досвід яких щодо взаємодії експертних установ з правоохоронними органами може бути використаний в Україні. Інформаційну та емпіричну основу дисертаційного дослідження становлять узагальнення практики діяльності експертних установ, довідкові видання, статистичні матеріали.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що представлена дисертація є одним із перших комплексних досліджень, в якому на основі аналізу доктринальних підходів, правового регулювання і практики

взаємодії експертних установ з правоохоронними органами визначено сутність, зміст та розкрито особливості адміністративно-правових засад такої взаємодії, а також надано обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення національного законодавства у досліджуваній сфері.

У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових концептуальних наукових положень та висновків, запропонованих особисто здобувачем. Основні з них такі:

вперше:

– взаємодію експертних установ з правоохоронними органами визначено як засновану на нормах законодавства спільну, узгоджену за цілями, завданнями, часом, місцем та іншими умовами їх діяльність, спрямовану на виконання завдань у сфері кримінального провадження та інші випадки застосування спеціальних знань;

– виокремлено адміністративно-правові форми взаємодії експертних установ з правоохоронними органами, серед яких: 1) процесуальні: надання експертних висновків; надання консультацій та роз'яснень з питань, на яких вони спеціалізуються; 2) організаційні: а) правові: нормотворчість; прийняття індивідуальних нормативно-правових актів; укладення адміністративних договорів; б) неправові: ведення обліків; обмін інформацією; розробка та виконання спільних планів та програм; проведення спільних навчань, заходів наукового чи методичного характеру; розробка спільних методичних матеріалів; проведення спільних нарад, колегій;

– визначено позитивні риси зарубіжного досвіду залучення експертів до взаємодії з правоохоронними органами, які доцільно запровадити в Україні, а саме: одноразове приведення експерта до присяги, що означає те, що в подальшому він буде чесно й добросовісно виконувати свої обов'язки; чітка регламентація порядку залучення приватних експертів та інших спеціалістів до кримінального провадження; залучення експерта в змагальний процес аналогічно досвіду США; запровадження електронної бази даних, у якій фіксуються всі експертні дії в конкретній справі; нормативне закріплення вимог до змісту висновку експерта, зокрема, щодо його зрозумілості та однозначності; запровадження ієрархії посад експертів; членство експертних установ у міжнародних судово-експертних мережах;

удосконалено:

– визначення адміністративно-правового механізму взаємодії експертних установ з правоохоронними органами, під яким запропоновано розуміти сукупність взаємопов'язаних адміністративно-правових засобів, способів та форм, за допомогою яких здійснюється регулювання спільної діяльності експертних установ з правоохоронними органами;

– систему завдань експертних установ, у тому числі як суб'єктів взаємодії з правоохоронними органами, які систематизовано через їх поділ на три групи: 1) завдання з проведення дослідження та надання висновку, до яких запропоновано віднести: проведення дослідження за дорученням та

матеріалами відповідного правоохоронного органу; проведення відповідно до законодавства оцінки майна та майнових прав, у тому числі завданих збитків; 2) завдання як учасника кримінального провадження, а саме: техніко-криміналістичне забезпечення огляду місць події, інших слідчих дій та оперативно-розшукових заходів; виявлення та збирання доказів, необхідних для проведення експертного дослідження та для кримінального провадження; виявлення за допомогою криміналістичних обліків осіб, причетних до скоєння злочину чи правопорушення; надання в межах своєї компетенції консультацій з питань техніко-криміналістичного забезпечення кримінального провадження; 3) завдання з інформаційно-технічного забезпечення криміналістичної діяльності: ведення обліку знять кримінальних правопорушень та інших об'єктів, отриманих чи вилучених під час кримінального провадження; забезпечення в межах повноважень функціонування інформаційно-пошукових систем та обліків, забезпечення режиму доступу до них;

– систему гарантій діяльності експертів, яку досліджено через їх поділ на функціональні та організаційні;

дістали подальший розвиток:

– положення щодо структури адміністративно-правового механізму взаємодії експертних установ з правоохоронними органами;

– основні напрямки взаємодії експертних установ з правоохоронними органами, серед яких виокремлено: проведення судових експертиз та експертних досліджень; залучення експерта до проведення слідчих дій; залучення експерта для надання пояснень; обмін інформацією; проведення спільних науково-методичних заходів;

– організаційні засади взаємодії експертних установ з правоохоронними органами, до яких віднесено такі: 1) визначення цілей та завдань взаємодії, форм та методів спільної діяльності; 2) нормотворче забезпечення взаємодії; 3) прийняття управлінських рішень, їх виконання та контроль за належним виконанням; 4) планування та оцінка результативності взаємодії; 5) інформаційно-аналітичне забезпечення; 6) фінансове та матеріально-технічне забезпечення; 7) кадрове забезпечення; 8) діловодство;

– основні напрямки вдосконалення організаційних засад взаємодії експертних установ з правоохоронними, а саме обґрунтовано, що: потребують модернізації система інформаційного забезпечення такої взаємодії, процес обміну інформацією між суб'єктами та її зберігання; вимагає покращення фінансове та матеріально-технічне забезпечення з урахуванням сучасних потреб; необхідно забезпечити запровадження елементів електронного діловодства в діяльність вказаних суб'єктів; недостатньо уваги приділяється проведенню спільних начальних та навчально-методичних заходів із вироблення засад взаємодії та вдосконалення діяльності кожного із досліджуваних суб'єктів.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що викладені в дисертації висновки і пропозиції можуть бути використані у:

– науково-дослідній сфері — як основа для подальших досліджень адміністративно-правових засад взаємодії експертних установ з правоохоронними органами (*акт впровадження Кримінологічної асоціації України від 11.02.2019 р.*);

– правотворчості — в ході уточнення та доповнення чинних законів та підзаконних нормативно-правових актів, а також під час розроблення проєктів відповідних нормативно-правових актів, що буде сприяти поліпшенню правового регулювання взаємодії експертних установ з правоохоронними органами (*акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права від 12.02.2019 р.*);

– правозастосовчій діяльності — з метою підвищення ефективності взаємодії експертних установ з правоохоронними органами (*акт впровадження Харківського науково-дослідного інституту судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса від 13.02.2019 р.*);

– освітньому процесі — під час підготовки підручників та навчальних посібників з дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративний процес», «Публічне адміністрування», «Судові та правоохоронні органи» та інших дисциплін адміністративно-правового характеру, в ході підготовки відповідних їх розділів (*акт впровадження Сумського державного університету від 14.02.2019 р.*).

Апробація результатів дисертації. Підсумки розроблення проблеми в цілому, окремих її аспектів, одержані узагальнення і висновки було оприлюднено на міжнародних, всеукраїнських та регіональних науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах, зокрема: «Правове забезпечення політики держави на сучасному етапі її розвитку» (м. Харків, 2016 р.); «Вплив юридичної науки на розвиток міжнародного та національного законодавства» (м. Харків, 2017 р.); «Людина і закон: публічно-правовий вимір» (м. Дніпро, 2018 р.).

Публікації. Основні результати дисертаційного дослідження викладено в шести статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України та наукових періодичних виданнях інших держав, та трьох тезах наукових повідомлень на науково-практичних конференціях.

Структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, поділених на підрозділи, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг роботи становить 203 сторінки. Список використаних джерел містить 247 найменувань і займає 23 сторінки, додатки розміщено на 7 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовуються актуальність теми дисертаційної роботи, її зв'язок з науковими програмами та планами, визначаються об'єкт, предмет і методи дослідження, його мета та задачі, розкриваються наукова новизна,

практичне значення дисертаційного дослідження, надаються відомості про апробацію результатів дослідження та публікації за його результатами.

Розділ 1 «Адміністративно-правовий статус експертних установ як суб'єктів взаємодії з правоохоронними органами» складається з чотирьох підрозділів та присвячений аналізу системи правоохоронних органів, які взаємодіють з експертними установами, змісту їх взаємодії, з'ясуванню завдань, функцій, компетенції, юридичних гарантій та юридичної відповідальності експертних установ як суб'єктів взаємодії з правоохоронними органами.

У підрозділі 1.1 «Система правоохоронних органів, які взаємодіють з експертними установами» досліджується система правоохоронних органів України та визначаються ті з них, які взаємодіють з експертними установами, зміст та особливості їх взаємодії.

Правоохоронні органи визначено як спеціально утворені державні органи, що діють на професійній основі у встановленому законом порядку з метою реалізації правоохоронної функції держави та, у зв'язку з цим, наділяються певним обсягом владних повноважень, у тому числі із застосування у визначених законом випадках заходів примусу, працівники яких мають особливий правовий статус та додаткові правові гарантії діяльності, що визначається особливостями проходження служби у відповідних органах.

Систему правоохоронних органів запропоновано розглядати через їх поділ на три групи: 1) основні, до яких належать: Національна поліція України, Служба безпеки України, Національне антикорупційне бюро України, Державне бюро розслідувань, Державна фіскальна служба України, Державна прикордонна служба України, Військова служба правопорядку у Збройних Силах України, Державна кримінально-виконавча служба України; 2) суб'єкти управління правоохоронною діяльністю, а саме суди та прокуратура; 3) органи, які поряд з основною діяльністю реалізують певні правоохоронні функції: органи державного фінансового контролю, Національне агентство з питань запобігання корупції, Державна виконавча служба; органи рибоохорони, органи державної лісової охорони, управління державної охорони, Державна служба з надзвичайних ситуацій, Національна гвардія, Державна міграційна служба, Державна екологічна інспекція, Державна санітарно-епідеміологічна служба, Державна архітектурно-будівельна інспекція.

На основі аналізу чинного законодавства виокремлено систему правоохоронних органів, з якими взаємодіють експертні установи.

Визначено поняття взаємодії експертних установ з правоохоронними органами. З'ясовано, що дана взаємодія характеризується наступними ознаками: це спільна діяльність вказаних суб'єктів; регулюється нормами адміністративного права та інших галузей права; узгоджена за цілями, завданнями, місцем, часом, засобами та способами діяльності; спрямована на досягнення спільних цілей та результатів; зміст взаємодії визначається поставленими завданнями та результатами, на досягнення яких вона

спрямована; за невиконання чи неналежне виконання завдань взаємодії сторони несуть відповідальність.

У підрозділі 1.2 *«Завдання та функції експертних установ як суб'єктів взаємодії з правоохоронними органами»* на основі аналізу нормативно-правових актів та наукових джерел з'ясовуються сутність та система завдань і функцій експертних установ як суб'єктів взаємодії з правоохоронними органами.

Під завданнями експертів запропоновано розуміти визначені в законодавстві чи в інший спосіб напрямки їх роботи, що визначаються метою їх діяльності та реалізуються в межах їх повноважень з урахуванням існуючої обстановки. На основі аналізу законодавства визначено основні завдання експертних установ при взаємодії з правоохоронними органами, які класифіковано на завдання з проведення дослідження та надання висновку, завдання як учасника кримінального провадження та завдання з інформаційно-технічного забезпечення криміналістичної діяльності. Запропоновано в Законі України «Про судову експертизу» визначити завдання експертних установ, у тому числі при їх взаємодії з правоохоронними органами.

Функції експертних установ як суб'єктів взаємодії з правоохоронними органами визначено як комплекс основних напрямків їх діяльності, що реалізуються спільно з відповідними правоохоронними органами для досягнення певних результатів чи виконання певних завдань. Функції експертів як суб'єктів взаємодії з правоохоронними органами систематизовано через їх поділ на правоохоронні інформаційні та нормотворчі.

У підрозділі 1.3 *«Компетенція експертних установ як суб'єктів взаємодії з правоохоронними органами»* визначаються зміст, особливості та структура компетенції експертних установ як суб'єктів взаємодії з правоохоронними органами, аналізуються їх повноваження у досліджуваній сфері.

Визначено поняття компетенції експертів та з'ясовано, що вона характеризується наступними ознаками: це комплекс визначених у законодавстві їх прав та обов'язків; реалізується з метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду; реалізується у визначеній сфері, що визначається обсягом спеціальних знань експерта; не може бути передана іншому суб'єкту; неправомірна реалізація компетенції тягне за собою відповідальність.

На основі аналізу чинного законодавства визначено систему прав та обов'язків експерта, у тому числі при взаємодії з правоохоронними органами.

У підрозділі 1.4 *«Юридичні гарантії та юридична відповідальність експертних установ як суб'єктів взаємодії з правоохоронними органами»* досліджуються сутність та система юридичних гарантій діяльності експертів, зміст, види та особливості їх юридичної відповідальності, у тому числі при взаємодії з правоохоронними органами.

З'ясовано поняття та особливості гарантій діяльності експерта при взаємодії з правоохоронними органами. Наголошено, що юридичні гарантії діяльності експертів закріплені в законодавстві та визначають умови їх ефективної,

об'єктивної та незалежної діяльності. Вони сприяють захисту їх прав та законних інтересів, у тому числі при виконанні покладених на них завдань.

Визначено систему гарантій діяльності експерта через їх поділ на функціональні та організаційні.

Охарактеризовано поняття юридичної відповідальності експертів. Встановлено, що вони можуть підлягати конституційно-правовій, кримінальній, адміністративній, дисциплінарній та матеріальній відповідальності. Визначено особливості кожного з видів відповідальності експертів.

Розділ 2 «Адміністративно-правовий механізм взаємодії експертних установ з правоохоронними органами» складається з чотирьох підрозділів та присвячений з'ясуванню сутності та структури адміністративно-правового механізму взаємодії експертних установ з правоохоронними органами, виокремленню основних напрямків взаємодії експертних установ з правоохоронними органами та визначенню порядку їх реалізації, дослідженню адміністративно-правових форм та методів взаємодії експертних установ з правоохоронними органами, встановленню організаційних засад взаємодії експертних установ з правоохоронними органами.

У підрозділі 2.1 *«Сутність та структура адміністративно-правового механізму взаємодії експертних установ з правоохоронними органами»* проаналізовано зміст та особливості адміністративно-правового механізму взаємодії експертних установ з правоохоронними органами.

Виокремлено основні ознаки адміністративно-правових відносин, а саме: складаються у сфері реалізації завдань та функцій держави, задоволення публічного інтересу; однією із сторін обов'язково є суб'єкт, наділений адміністративними повноваженнями; їх виникнення досить часто не залежить від волевиявлення суб'єктів, які беруть в них участь; носять в більшій мірі імперативний характер; реалізація прав та обов'язків учасників правовідносин може забезпечуватися застосуванням специфічних адміністративних заходів та засобів впливу; вирішення спорів між сторонами правовідносин може відбуватися як в адміністративному, так і в судовому порядку.

Аргументовано, що адміністративно-правові відносини у сфері взаємодії експертних установ з правоохоронними органами реалізуються та регулюються через систему взаємопов'язаних елементів, які в своїй сукупності утворюють адміністративно-правовий механізм взаємодії та дозволяють забезпечити досягнення поставлених цілей та необхідних результатів. На основі аналізу понять «механізм», «правовий механізм», «адміністративно-правовий механізм» запропоновано визначення поняття «адміністративно-правовий механізм взаємодії експертних установ з правоохоронними органами». Виокремлено основні елементи вказаного механізму та надано їх характеристику.

У підрозділі 2.2 *«Напрямки взаємодії експертних установ з правоохоронними органами»* з'ясовано, що основними напрямками взаємодії експертних установ з правоохоронними органами є наступні: проведення судових експертиз та експертних досліджень; залучення експерта до проведення слідчих

дій; залучення експерта для надання пояснень; обмін інформацією; проведення спільних науково-методичних заходів. Вказано, що даний перелік не є вичерпним та може бути доповнений іншими напрямками залежно від завдань взаємодії. Визначено правові та організаційні засади реалізації кожного з указаних напрямків взаємодії.

Встановлено, що участь експерта в проведенні слідчих дій може вирішувати наступні завдання: отримання інформації, необхідної для розкриття та розслідування злочину; отримання інформації та об'єктів для проведення експертизи; допомога слідчому через застосування спеціальних знань.

У підрозділі 2.3 «Адміністративно-правові форми та методи взаємодії експертних установ з правоохоронними органами» з'ясовуються сутність, особливості та види адміністративно-правових форм та методів взаємодії експертних установ з правоохоронними органами.

Визначено поняття адміністративно-правових форм взаємодії експертних установ з правоохоронними органами та виокремлено наступні їх ознаки: є зовнішнім вираженням спільної діяльності експертних установ з правоохоронними органами; вони є погодженими за змістом та порядком застосування; спрямовані на виконання поставлених перед ними завдань та досягнення певного результату; реалізуються у чіткій відповідності із законом; повинні відповідати компетенції експертів та відповідних працівників правоохоронних органів; застосовуються у визначеному законом порядку.

Виокремлено види адміністративно-правових форм взаємодії експертних установ з правоохоронними органами та надано їх характеристику.

Визначено поняття та особливості методів взаємодії експертних установ з правоохоронними органами, а саме: є способами впливу як один на одного, так і на інших суб'єктів; регламентовані законодавством; реалізуються в процесі виконання ними завдань; реалізуються у визначеному законом порядку; мають зовнішнє вираження у конкретній формі; у визначених законом випадках їх застосування вимагає документального оформлення; їх вид залежить від виконуваного завдання та ситуації, в якій вони застосовуються; можуть обиратися як в односторонньому порядку, так і за взаємною згодою.

Зроблено висновок, що в своїй спільній діяльності експерти та правоохоронні органи реалізують наступні групи методів: організаційно-адміністративні, серед яких можна виділити: 1) метод владних приписів; 2) методи контролю; економічні методи, серед яких: 1) методи погодження актів; 2) методи планування; 3) методи інформаційного забезпечення. Проаналізовано їх зміст та порядок реалізації.

У підрозділі 2.4 «Організаційні засади взаємодії експертних установ з правоохоронними органами» визначено зміст та основні види організаційних засад взаємодії експертних установ з правоохоронними органами, надано їх характеристику.

Аргументовано, що організаційні засади взаємодії експертних установ з правоохоронними органами складаються із сукупності правил, на основі яких

забезпечується їх спільна та злагоджена робота з реалізації поставлених перед ними завдань.

З'ясовано види організаційних засад взаємодії експертних установ з правоохоронними органами та надано їх характеристику. Обґрунтовано основні напрямки вдосконалення вказаних організаційних засад.

Розділ 3 «Напрямки удосконалення адміністративно-правового забезпечення взаємодії експертних установ з правоохоронними органами» складається з двох підрозділів та присвячений дослідженню зарубіжного досвіду організації взаємодії експертних установ з правоохоронними органами та визначенню можливостей його використання в Україні, а також обґрунтуванню основних напрямків вдосконалення адміністративного законодавства, яке регулює взаємодію експертних установ з правоохоронними органами.

У підрозділі 3.1 «Зарубіжний досвід організації взаємодії експертних установ з правоохоронними органами та можливості його використання в Україні» на основі аналізу законодавства Німеччини, Франції, Чехії, Бельгії, Великої Британії, Сполучених Штатів Америки, Грузії, Казахстану та наукових праць визначено позитивні риси зарубіжного досвіду взаємодії експертних установ з правоохоронними органами та можливості їх використання в Україні.

Зроблено висновок, що запозичення зарубіжного досвіду повинно відбуватися з урахуванням національної специфіки діяльності як експертних установ, так і правоохоронних органів. Воно має бути спрямоване тільки на розвиток, оптимізацію та модернізацію діяльності експертних установ та входження їх до європейських і світових судово-експертних мереж.

У підрозділі 3.2 «Удосконалення адміністративного законодавства, яке регулює взаємодію експертних установ з правоохоронними органами» обґрунтовуються основні напрямки удосконалення чинного адміністративного законодавства у сфері взаємодії експертних установ з правоохоронними органами.

Встановлено, що адміністративним законодавством регулюються такі основні групи суспільних відносин у сфері взаємодії експертних установ з правоохоронними органами: адміністративно-правовий статус експерта та експертних установ як суб'єктів взаємодії з правоохоронними органами; організаційно-правові засади взаємодії експертних установ з правоохоронними органами.

Зроблено висновок, що Закон України «Про судову експертизу» потребує внесення наступних змін: статтю 3 вказаного закону доповнити такими принципами як дотримання прав і свобод людини, прав і законних інтересів юридичної особи, повнота, своєчасність, максимальне збереження об'єктів експертизи, дотримання правил професійної етики; у статті 10 необхідно передбачити однакові вимоги як для експертів державних установ, так і для приватних експертів; потребують уточнення положення щодо осіб, які не можуть бути експертами; потребує уточнення стаття 12 «Обов'язки експерта»; статтю 13 досліджуваного закону варто доповнити такими правами: знайомитися з матеріалами кримінального провадження, що стосуються предмета дослідження; складати окремий висновок у разі незгоди з іншими

експертами; відмовитися від давання висновку, якщо поданих йому матеріалів недостатньо для виконання покладених на нього обов'язків або поставлені питання виходять за межі його компетенції; на забезпечення безпеки за наявності відповідних підстав; в статті 14 закріпити, що експерта за наявності відповідних підстав може бути притягнуто до кримінальної, адміністративної, дисциплінарної та матеріальної відповідальності; необхідно закріпити адміністративно-правовий статус експертів, які працюють поза державними спеціалізованими експертними установами.

З метою вдосконалення адміністративного законодавства у сфері взаємодії експертних установ з правоохоронними органами запропоновано розробити типові статuti експертних установ за кожним видом судово-експертної діяльності та інструкції з організації їх взаємодії з правоохоронними органами за кожним із напрямків такої взаємодії.

Визначено позитивні риси зарубіжного досвіду залучення експертів до взаємодії з правоохоронними органами, які доцільно запровадити в Україні.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукового завдання — визначення сутності, змісту та розкриття особливостей адміністративно-правових засад взаємодії експертних установ з правоохоронними органами, що лягло в основу вироблення відповідних пропозицій і рекомендацій щодо їх удосконалення. В результаті проведеного дослідження сформульовано ряд висновків, пропозицій і рекомендацій, спрямованих на досягнення поставленої мети.

1. Взаємодію експертних установ з правоохоронними органами визначено як засновану на нормах законодавства спільну, узгоджену за цілями, завданнями, часом, місцем та іншими умовами їх діяльність, спрямовану на виконання завдань у сфері кримінального провадження та інші випадки застосування спеціальних знань.

2. Завдання експертних установ, у тому числі як суб'єктів взаємодії з правоохоронними органами, систематизовано через їх поділ на три групи: 1) завдання з проведення дослідження та надання висновку, до яких віднесено: проведення дослідження за дорученням та матеріалами відповідного правоохоронного органу; проведення відповідно до законодавства оцінки майна та майнових прав, у тому числі завданих збитків; 2) завдання як учасника кримінального провадження, а саме: техніко-криміналістичне забезпечення огляду місць події, інших слідчих дій та оперативно-розшукових заходів; виявлення та збирання доказів, необхідних для проведення експертного дослідження та для кримінального провадження; виявлення за допомогою криміналістичних обліків осіб, причетних до скоєння злочину чи правопорушення; надання в межах компетенції консультацій з питань техніко-криміналістичного забезпечення кримінального провадження; 3) завдання з інформаційно-технічного забезпечення криміналістичної діяльності: ведення

обліку знярядь кримінальних правопорушень та інших об'єктів, отриманих чи вилучених під час кримінального провадження; забезпечення в межах повноважень функціонування інформаційно-пошукових систем та обліків, забезпечення режиму доступу до них.

З'ясовано функції експертів у сфері взаємодії з правоохоронними органами, а саме: 1) правоохоронні, що включають: проведення досліджень та надання експертних висновків за зверненням правоохоронних органів; участь в проведенні слідчих чи інших правоохоронних дій та надання у зв'язку з цим консультацій та роз'яснень; проведення відповідно до законодавства оцінки майна та майнових прав, у тому числі завданих збитків; виявлення за допомогою криміналістичних обліків осіб, причетних до скоєння злочину чи правопорушення; 2) інформаційні, що включають наступні напрямки їх роботи: здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення, обробка персональних даних, складання статистичної звітності, забезпечення режиму доступу до інформації; забезпечення функціонування інформаційних обліків відповідно до спеціалізації; взаємодія з вітчизняними та іноземними підприємствами, установами і організаціями з метою обміну досвідом роботи з питань, що належать до її компетенції; надання консультацій та роз'яснень за зверненнями правоохоронних органів і судів; розробка науково-методичних рекомендацій для найбільш ефективного використання спеціальних знань у діяльності правоохоронних органів і судів; вивчення й узагальнення досягнень світової науки, теорії та практики судової експертизи, криміналістики та права України й зарубіжжя; 3) нормотворчі, що полягають у виробленні та внесенні у встановленому порядку пропозицій щодо вдосконалення законодавства з питань діяльності експертів, у тому числі при взаємодії з правоохоронними органами.

3. Компетенцію експертів визначено як сукупність закріплених у законодавстві їх прав та обов'язків, необхідних для проведення дослідження на основі спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла, тощо об'єктів, явищ і процесів з метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду. З'ясовано права експерта у сфері взаємодії з правоохоронними органами, які визначено через їх поділ на групи залежно від мети їх реалізації, а саме: 1) права, що реалізуються з метою проведення повного, всебічного та об'єктивного дослідження: знайомитися з матеріалами кримінального провадження, що стосуються предмета дослідження; заявляти клопотання про надання додаткових матеріалів і зразків, а також про уточнення поставлених питань; бути присутнім під час проведення процесуальних дій, ставити питання його учасникам, що стосуються предмета дослідження; вказувати у висновку експерта на виявлені в ході проведення судової експертизи факти, які мають значення для справи і з приводу яких йому не були поставлені питання; складати окремий висновок у разі незгоди з іншими експертами; відмовитися від давання висновку, якщо поданих йому матеріалів недостатньо для виконання покладених на нього обов'язків або поставлені питання виходять за межі його компетенції; 2) забезпечувальні права: право на

винагороду та відшкодування витрат, пов'язаних із проведенням експертизи, якщо її виконання не є службовим обов'язком; на забезпечення безпеки за наявності відповідних підстав; оскаржувати в установленому законодавством порядку дії та рішення суб'єкта призначення експертизи, що порушують права експерта або порядок проведення експертизи.

Визначено обов'язки експертних установ як суб'єктів взаємодії з правоохоронними органами, які систематизовано в дві групи: 1) пов'язані з проведенням експертного дослідження: провести повне дослідження і дати обґрунтований та об'єктивний письмовий висновок на поставлені питання; забезпечити збереження об'єктів експертизи; у випадках, визначених законодавством, заявити самовідвід; повідомити в письмовій формі про неможливість проведення експертизи та повернути надані матеріали справи та інші документи, якщо поставлене питання виходить за межі компетенції експерта або якщо надані йому матеріали недостатні для вирішення поставленого питання; 2) пов'язані з участю в кримінальному провадженні: з'явитися до слідчого, прокурора, суду і дати відповіді на запитання під час допиту; не розголошувати без дозволу компетентних суб'єктів інформацію, що стала йому відома у зв'язку з проведенням експертизи; прийняти до виконання доручену йому експертизу.

4. Юридичні гарантії діяльності експертів визначено як сукупність встановлених державою та закріплених у законодавстві умов, засобів і способів, що сприяють виконанню поставлених перед ними завдань та забезпечують реалізацію та захист їх прав та законних інтересів. Обґрунтовано, що всі гарантії діяльності експертів при взаємодії з правоохоронними органами доцільно об'єднати в дві групи, а саме: 1) функціональні, які забезпечують ефективну та незалежну діяльність експерта, до яких відносяться: незалежність судових експертів від органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розшування та суду; самостійність експерта при наданні висновку; можливість призначення повторної судової експертизи; право експерта бути присутнім при проведенні розшукових чи слідчих дій; право експерта вимагати надання додаткових матеріалів, необхідних для проведення дослідження; заборона під загрозою відповідальності втручатися в проведення судової експертизи; забезпечення присутності учасників процесу в передбачених законом випадках під час проведення судової експертизи; 2) організаційні, які створюють належні умови для роботи експерта, а саме: належне матеріальне та соціальне забезпечення роботи експерта; інформаційне та кадрове забезпечення експертних установ; закріплення правових засад взаємодії експертних установ з правоохоронними органами.

Юридичну відповідальність експерта визначено як регламентовану законодавством реакцію компетентних державних органів та їх посадових осіб на діяльність експертів з виконання поставлених перед ними завдань та дотримання встановлених законодавством вимог, що виражається в застосуванні щодо них у встановленому порядку заходів впливу особистого, майнового чи організаційного характеру.

5. Адміністративно-правовий механізм взаємодії експертних установ з правоохоронними органами визначено як сукупність взаємопов'язаних адміністративно-правових засобів, способів та форм, за допомогою яких здійснюється регулювання спільної діяльності експертних установ з правоохоронними органами. Обґрунтовано, що основними елементами адміністративно-правового механізму взаємодії експертних установ з правоохоронними органами є наступні: адміністративно-правові норми; адміністративно-правові відносини; суб'єкти, наділені відповідними адміністративними повноваженнями; акти реалізації норм права; засоби, способи та форми впливу на суспільні відносини; організаційні елементи забезпечення взаємодії експертних установ з правоохоронними органами.

6. Встановлено, що основними напрямками взаємодії експертних установ з правоохоронними органами є: проведення судових експертиз та експертних досліджень; залучення експерта до проведення слідчих дій; залучення експерта для надання пояснень; обмін інформацією; проведення спільних науково-методичних заходів.

7. Під адміністративно-правовими формами взаємодії експертних установ з правоохоронними органами запропоновано розуміти зовнішнє вираження їх погодженої спільної діяльності з виконання поставлених перед ними завдань, що реалізується в межах їх компетенції у встановленому законом порядку з дотриманням певних процедур та спрямоване на досягнення певних результатів. Виокремлено наступні адміністративно-правові форми взаємодії експертних установ з правоохоронними органами: 1) процесуальні: надання експертних висновків; надання консультацій та роз'яснень з питань, на яких вони спеціалізуються; 2) організаційні: а) правові, серед яких: нормотворчість; прийняття індивідуальних нормативно-правових актів; укладення адміністративних договорів; б) неправові, до яких належать: ведення обліків; обмін інформацією; розробка та виконання спільних планів та програм; проведення спільних навчань, заходів наукового чи методичного характеру; розробка спільних методичних матеріалів; проведення спільних нарад, колегій, тощо.

Під методами взаємодії експертних установ з правоохоронними органами запропоновано розуміти сукупність регламентованих законодавством способів, прийомів та засобів їх спільної діяльності та впливу один на одного з метою виконання поставлених перед ними завдань та досягнення відповідних результатів. З'ясовано, що при взаємодії з правоохоронними органами експерти реалізують наступні групи методів: 1) організаційно-адміністративні, серед яких можна виділити: метод владних приписів; методи контролю; 2) економічні методи, серед яких: методи погодження актів; методи планування; методи інформаційного забезпечення.

8. До організаційних засад взаємодії експертних установ з правоохоронними органами віднесено: 1) визначення цілей та завдань взаємодії, форм та методів спільної діяльності; 2) нормотворче забезпечення взаємодії; 3) прийняття управлінських рішень, їх виконання та контроль за

належним виконанням; 4) планування та оцінка результативності взаємодії; 5) інформаційно-аналітичне забезпечення; 6) фінансове та матеріально-технічне забезпечення; 7) кадрове забезпечення; 8) діловодство.

Визначено основні напрямки вдосконалення організаційних засад взаємодії експертних установ з правоохоронними, а саме: потребує модернізації система інформаційного забезпечення такої взаємодії, а саме процес обміну інформацією між суб'єктами та її зберігання; вимагає покращення фінансове та матеріально-технічне забезпечення з урахуванням сучасних потреб; необхідно здійснити уніфікацію діловодства та забезпечити запровадження елементів електронного діловодства в діяльність вказаних суб'єктів; недостатньо уваги приділяється проведенню спільних начальних та навчально-методичних заходів із вироблення засад взаємодії та вдосконалення діяльності кожного із досліджуваних суб'єктів.

9. Визначено позитивні риси зарубіжного досвіду залучення експертів до взаємодії з правоохоронними органами, які доцільно запровадити в Україні, а саме: одноразове приведення експерта до присяги, що означає те, що в подальшому він буде чесно й добросовісно виконувати свої обов'язки; чітка регламентація порядку залучення приватних експертів та інших спеціалістів до кримінального провадження; залучення експерта в змагальний процес аналогічно досвіду США; запровадження електронної бази даних, у якій фіксуються всі експертні дії в конкретній справі; нормативне закріплення вимог до змісту висновку експерта, зокрема, щодо його зрозумілості та однозначності; запровадження ієрархії посад експертів; членство експертних установ у міжнародних судово-експертних мережах.

10. Встановлено, що вдосконалення адміністративного законодавства доцільно здійснити за двома напрямками: вдосконалення правової регламентації адміністративно-правового статусу експерта та експертних установ як суб'єктів взаємодії з правоохоронними органами; покращення організаційно-правових засад взаємодії експертних установ з правоохоронними органами. За кожним з указаних напрямків надано обґрунтовані пропозиції щодо внесення змін до законодавства.

З метою вдосконалення адміністративного законодавства у сфері взаємодії експертних установ з правоохоронними органами запропоновано розробити типові статuti експертних установ за кожним видом судово-експертної діяльності та інструкції з організації їх взаємодії з правоохоронними органами за кожним із напрямків такої взаємодії.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

1. Науменко С. М. Завдання експертних установ як суб'єктів взаємодії з правоохоронними органами. *Юридичний бюлетень*. 2017. № 5. Том 3. С. 256–261.

2. Науменко С. М. Адміністративно-правові форми взаємодії експертних установ з правоохоронними органами. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Право». 2017. Випуск 43. Т. 4. С. 184–189.

3. Науменко С. М. Юридическая ответственность эксперта при взаимодействии с правоохранительными органами. *Право и закон (Кыргызская Республика)*. 2018. № 3. С. 39–43.

4. Науменко С. М. Щодо змісту адміністративно-правового механізму взаємодії експертних установ з правоохоронними органами. *Юридичний бюлетень*. 2018. № 6. С. 155–160.

5. Науменко С. М. Організаційні засади взаємодії експертних установ з правоохоронними органами. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. № 1. Том 2. С. 156–161.

6. Науменко С. М. Компетенція експертів як суб'єктів взаємодії з правоохоронними органами. *Європейські перспективи*. 2019. № 1. С. 49–55.

7. Науменко С. М. Адміністративно-правові методи взаємодії експертних установ з правоохоронними органами. *Правове забезпечення політики держави на сучасному етапі її розвитку*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 4–5 березня 2016 р.). Харків: Східноукраїнська наукова юридична організація, 2016. С. 47–50.

8. Науменко С. М. Юридичні гарантії діяльності експертів як суб'єктів взаємодії з правоохоронними органами. *Вплив юридичної науки на розвиток міжнародного та національного законодавства*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 17–18 лютого 2017 року). Харків: ГО «Асоціація аспірантів–юристів», 2017. С. 48–51.

9. Науменко С. М. Функції експертних установ як суб'єктів взаємодії з правоохоронними органами. *Людина і закон: публічно-правовий вимір*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпро, 5–6 жовтня 2018 р.). Дніпро: ГО «Правовий світ», 2018. С. 63–66.

АНОТАЦІЯ

Науменко С. М. Адміністративно-правові засади взаємодії експертних установ з правоохоронними органами. — *Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису*.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 — адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. — Сумський державний університет. — Суми, 2019.

Дисертаційну роботу присвячено комплексному дослідженню сутності, змісту та особливостей адміністративно-правових засад взаємодії експертних установ з правоохоронними органами та напрямків їх удосконалення з урахуванням вітчизняної практики та зарубіжного досвіду. Визначено систему правоохоронних органів, які взаємодіють з експертними установами, та зміст даної взаємодії. З'ясовано завдання та функції експертних установ як суб'єктів взаємодії з правоохоронними органами. Досліджено компетенцію експертних установ та визначено їх права та обов'язки при взаємодії з правоохоронними

органами. Встановлено юридичні гарантії експертних установ у взаємовідносинах з правоохоронними органами. Визначено зміст та особливості юридичної відповідальності експертів. З'ясовано сутність та структуру адміністративно-правового механізму взаємодії експертних установ з правоохоронними органами. Виокремлено основні напрямки взаємодії експертних установ з правоохоронними органами та визначено порядок їх реалізації. Систематизовано адміністративно-правові форми та методи взаємодії експертних установ з правоохоронними органами. Встановлено організаційні засади взаємодії експертних установ з правоохоронними органами. Проаналізовано зарубіжний досвід організації взаємодії експертних установ з правоохоронними органами та визначено можливості його використання в Україні. Обґрунтовано основні напрямки вдосконалення адміністративного законодавства, яке регулює взаємодію експертних установ з правоохоронними органами.

Ключові слова: експерт, експертні установи, правоохоронний орган, взаємодія, завдання, функції, гарантії, відповідальність, адміністративно-правовий механізм, адміністративно-правові форми взаємодії, адміністративно-правові методи взаємодії, організаційні засади взаємодії.

АННОТАЦІЯ

Науменко С. М. Административно-правовые основы взаимодействия экспертных учреждений с правоохранительными органами. — *Квалификационная научная работа на правах рукописи.*

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 — административное право и процесс; финансовое право; информационное право. — Сумской государственной университет. Сумы, 2019.

Диссертационная работа посвящена комплексному исследованию сущности, содержания и особенностей административно-правовых основ взаимодействия экспертных учреждений с правоохранительными органами и направлений их совершенствования с учетом отечественной практики и зарубежного опыта. Определены система правоохранительных органов, взаимодействующих с экспертными учреждениями, и содержание данного взаимодействия. Взаимодействие экспертных учреждений с правоохранительными органами определено как основанная на нормах законодательства общая, согласованная по целям, задачам, времени, месту и другими условиями их деятельность, направленная на выполнение задач в сфере уголовного судопроизводства и других случаев применения специальных знаний. Выявлены задачи и функции экспертных учреждений как субъектов взаимодействия с правоохранительными органами. Исследована компетенция экспертных учреждений и определены их права и обязанности при взаимодействии с правоохранительными органами. Установлены юридические гарантии экспертных учреждений во взаимоотношениях с правоохранительными органами. Определены содержание и особенности юридической ответственности экспертов. Выявлены сущность и структура административно-правового механизма взаимодействия экспертных

учреждений с правоохранительными органами. Выделены основные направления взаимодействия экспертных учреждений с правоохранительными органами и определен порядок их реализации. Систематизированы административно-правовые формы и методы взаимодействия экспертных учреждений с правоохранительными органами. Установлены организационные основы взаимодействия экспертных учреждений с правоохранительными органами. Проанализирован зарубежный опыт организации взаимодействия экспертных учреждений с правоохранительными органами и определены возможности его использования в Украине. Сделан вывод, что совершенствование административного законодательства целесообразно осуществить по двум направлениям: совершенствование правовой регламентации административно-правового статуса эксперта и экспертных учреждений как субъектов взаимодействия с правоохранительными органами; улучшение организационно-правовых основ взаимодействия экспертных учреждений с правоохранительными органами. По каждому из указанных направлений предоставлены обоснованные предложения по внесению изменений в законодательство.

Ключевые слова: эксперт, экспертные учреждения, правоохранительный орган, взаимодействие, задачи, функции, гарантии, ответственность, административно-правовой механизм, административно-правовые формы взаимодействия, административно-правовые методы взаимодействия, организационные основы взаимодействия.

SUMMARY

Naumenko S. M. Administrative and Legal Principles for the Interaction between Expert Institutions and Law Enforcement Agencies. – *Qualifying scientific work as the manuscript.*

The thesis for a candidate's degree by the specialty 12.00.07 – administrative law and procedure; financial law; informational law. – Sumy State University. – Sumy, 2019.

The dissertation is focused on the comprehensive study of the essence, content and peculiarities of administrative and legal principles of the interaction between expert institutions and law enforcement agencies and directions of their improvement taking into account national practice and international experience. The system of law enforcement agencies interacting with expert institutions and the content of this interaction have been determined. The task and functions of expert institutions as subjects of the interaction with law enforcement agencies have been found out. The competence of expert institutions has been studied; and their rights and obligations while the interaction with law enforcement agencies, have been determined. Legal guarantees of expert institutions within the relationship with law enforcement agencies have been established. The content and features of legal liability of experts have been determined. The essence and structure of administrative and legal mechanism of the interaction between expert institutions and law enforcement agencies has been revealed. The main directions of the interaction of expert institutions with law enforcement agencies have been outlined and the procedure for their implementation has been determined. The

author has systematized administrative and legal forms and methods of the interaction between expert institutions and law enforcement agencies. The organizational principles of the interaction of expert institutions with law enforcement agencies have been established. International experience of organizing the interaction of expert institutions with law enforcement agencies and the possibilities of its application in Ukraine have been analyzed. The basic directions for improving administrative legislation, which regulates the interaction of expert institutions with law enforcement agencies, have been substantiated.

Key words: an expert, expert institutions, law enforcement agency, interaction, tasks, functions, guarantees, responsibility, administrative and legal mechanism, administrative and legal forms of interaction, administrative and legal methods of interaction, organizational principles of interaction.

Відповідальний за випуск:
РСЗНІК Олег Миколайович

Підписано до друку 23.05.2019.
Формат 60x90/16. Обл.-вид. арк. 1,9. Ум.-друк. арк.1,9. Папір офсетний.
Гарнітура Times. Тираж 100 пр. Вид. № 106/19.
Віддруковано у видавництві «Ярославна».
40030, м. Суми, вул. Горького, 2.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
серія ДК, № 332 від 09.02.2001 р.

